

Η ΟΠΕΡΑ ΚΑΙ Η ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Η αρχαία τραγωδία άνθισε στην Αθήνα του 5^{ου} αιώνα π.Χ., αλλά τα έργα των τραγικών κατάφεραν να εμπνεύσουν δημιουργικά πολλούς μεταγενέστερους καλλιτέχνες. Από την Αναγέννηση και τη Camerata στη Φλωρεντία (τέλη 16ου αιώνα) μέχρι σήμερα, τα έργα των Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη έχουν θαυμαστεί, μελετηθεί και παρουσιασθεί σ' όλο τον κόσμο. Η ζωντάνια της τραγωδίας με το έντονα συναισθηματικό περιεχόμενο και την αυστηρή δομή, που οι τραγικοί ποιητές χρησιμοποίησαν, για να παρουσιάσουν στους συμπολίτες τους θέματα πολιτικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος, έγινε για τους συνθέτες όπερας πηγή έμπνευσης.

*Ως προς την πρόσληψη της αρχαίας τραγωδίας οι συνθέτες όπερας αντέδρασαν με διαφορετικούς τρόπους. Τον 17^ο και 18^ο αιώνα επικεντρώθηκαν περισσότερο στο μεγαλείο, την απλότητα και τη διαύγεια της δομής της ελληνικής τραγωδίας. Από την άλλη πλευρά, οι Cherubini, Wagner και οι συνθέτες του 20^{ου} αιώνα επικεντρώθηκαν στη δύναμη του συναισθήματος και το ψυχολογικό βάθος (επιρροή που προήλθε και από την ανάπτυξη της ψυχανάλυσης). Αυτοί οι δύο τύποι όπερας έγιναν γνωστοί με τα ονόματα Απολλώνια και Διονυσιακή όπερα (όροι δανεισμένοι από το βιβλίο του Nietzsche, *The Birth of Tragedy from the Spirit of Music*).*

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΟΠΕΡΑΣ

*Η αρχή της όπερας συνδέεται και αυτή, όπως και τα άλλα είδη του αναγεννησιακού θεάτρου με τη μελέτη και την κατανόηση της κλασικής αρχαιότητας, καθώς και με την εσφαλμένη αντίληψη ότι το αρχαίο δράμα «άδεται καθ' ολοκληρίαν» και δεν απαγγέλλεται. Ο όρος «όπερα» είναι ο πληθυντικός του λατινικού *opus* που σημαίνει το έργο, δηλώνοντας έτσι την ενσωμάτωση στην όπερα πολλών καλλιτεχνικών ειδών όπως η μουσική, το θέατρο, ο χορός και η σκηνογραφία. Αποδίδεται συχνά στα ελληνικά και ως μελόδραμα.*

Η όπερα είναι μια μορφή μουσικού θεάτρου που δημιουργείται περίπου στα τέλη του 16ου αιώνα από Φλωρεντίνους λόγιους σε μια προσπάθειά τους να κατανοήσουν και να ζωντανέψουν ξανά στη σκηνή την αρχαία ελληνική προσωδία, δηλαδή το ρυθμό με τον οποίο εκφερόταν ο λόγος, στα πλαίσια μίας ευρύτερης προσπάθειας αναβίωσης της αρχαιότητας.

Αυτή η διανοητική λésχη που την αποτελούσαν ευγενείς, ποιητές και μουσικοί έμεινε γνωστή ως *Camerata Fiorentina* ή Καμεράτα του Μπάρντι, από το όνομα του ευγενή που οργάνωνε τις συναντήσεις στο αρχοντικό του. Σε σύντομο χρονικό διάστημα η όπερα θα γίνει πολύ δημοφιλής και τελικά θα εκτοπίσει το αρχαίο δράμα από τη θεατρική σκηνή. Το ορατόριο ωστόσο όπως και η όπερα, έχουν δανειστεί αρκετά στοιχεία της αρχαίας τραγωδίας. Από κάποιους μελετητές χαρακτηρίζονται και ως απόγονοί της,

καθώς βλέπουμε πως μοιάζουν, αφού η χορωδία ουσιαστικά είναι ο χορός της αρχαίας τραγωδίας.

Τα έργα που δημιουργήθηκαν μέσα από τις αναζητήσεις των εκπροσώπων του Φλωρεντινού Ομίλου, της *Καμεράτας*, στα τέλη του 16ου αιώνα οριοθέτησαν και την απαρχή της όπερας, εφόσον έθεσαν και τα θεμέλια για την ανάπτυξη του νέου μουσικού είδους. Οι απαρχές της πιθανόν να διαπνέονταν από το ιδεώδες της αρχαίας τραγωδίας, το αδόμητο δράμα όμως στηρίχτηκε στις νεότερες προσαρμογές των αρχαίων και λατινικών κειμένων, των αρχαίων μύθων, των επικών ποιημάτων, των φιλοσοφικών γραπτών, ακόμη και στη νεότερη ζωγραφική, σε γκραβούρες και άλλα καλλιτεχνήματα που αντλούν το περιεχόμενο τους από την αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη, και τα οποία αποτέλεσαν τα θεμέλια του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Η *«Δάφνη»* του Τζάκοπο Πέρι το 1598 και ο *«Ορφέας»* του Κλαούντιο Μοντεβέρντι το 1607 ανοίγουν μια σειρά έργων με αρχαία θέματα που σχετίζονται με το γούστο της εποχής.

Χρονικά, η γέννηση της όπερας τοποθετείται στα τέλη του 16ου αιώνα, όταν αναπτύχθηκε από Ιταλούς συνθέτες η *μονωδία*, δηλαδή ένα σόλο τραγούδι πάνω σε μία μελωδία, συνοδευόμενο από μια απλή ακολουθία συγχορδιών. Γεωγραφικά, αν και ξεκίνησε από την Ιταλία όπου είχε εξαιρετική ανάπτυξη, σύντομα εξαπλώθηκε σε όλη την Ευρώπη και κυρίως στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ισπανία και τη Ρωσία. Η πλοκή στις περισσότερες όπερες βασιζόταν στη μυθολογία ή σε ιστορικά γεγονότα. Ανάλογα με τη θεματολογία της όπερας, μια όπερα ήταν σοβαρή- opera seria ή κωμική- opera buffa.

Ήδη από τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας της, η όπερα χρησιμοποίησε επεξεργασίες αρχαιοελληνικών μύθων και αρχαίων δραμάτων, που εντάχθηκαν στη θεματολογία της και επανήλθαν αισθητά διαφοροποιημένοι κατά τους αιώνες της ανέλιξής της.

Το ζήτημα της πρόσληψης του αρχαίου κόσμου στην ιστορία της όπερας αποτέλεσε συχνά θέμα ειδικών μελετών, καθώς ο συσχετισμός των αρχαιοελληνικών προτύπων με τις διάφορες ιστορικές εποχές και αντίστοιχα με τις υφολογικές ιδιαιτερότητες επιχειρήθηκε επανειλημμένως ανά τους αιώνες στο πλαίσιο θεωρητικών, αισθητικών ή μουσικοδραματικών προσεγγίσεων.

Στην πορεία εξέλιξης του είδους κατά τον 17ο αιώνα οι περισσότεροι συνθέτες όπερας επανέφεραν στη θεματολογία της όπερας τους αρχαίους ελληνικούς μύθους, εμπλουτίζοντας το μελοποιημένο περιεχόμενό τους με τα υφολογικά γνωρίσματα της επιμέρους τοπικής «εθνικής» μουσικής παράδοσης.

Πολλοί ξένοι συνθέτες στα χρόνια που ακολούθησαν εμπνεύστηκαν από τους τραγικούς μας ποιητές (όπως ο Βάγκνερ που επηρεάστηκε από την ελληνική μυθολογία και το δράμα) χρησιμοποιώντας μάλιστα στη μουσική τους διάφορες μετεξελίξεις αρχαίων ελληνικών οργάνων.

Η νέα τέχνη ακολούθησε την ιστορία του ευρωπαϊκού πνεύματος και την πολιτική ιστορία αρχικά της Ευρώπης και στον 20ο αιώνα ολόκληρου του κόσμου. Η θεματολογία και η μουσική προσδιορίστηκαν από το ανθρωπιστικό πνεύμα της Αναγέννησης, τις αξίες του Διαφωτισμού κατά τον 18ο αιώνα, τις κοινωνικές ανατροπές που επέφερε η Γαλλική Επανάσταση, την ανάγκη της ξεχωριστής έκφρασης κάθε έθνους κατά την εποχή του

Ρομαντισμού, το ερευνητικό πνεύμα και την ανάγκη για διαρκώς νέες κατακτήσεις στον 20ο αιώνα.

Ακολουθούν κάποιες όπερες με θέμα προερχόμενο από την τραγική ποίηση :

- 1774 *Iphigenie en Aulide* (*Ιφιγένεια εν Αυλίδι*) του Γκλουκ: Ο Γκλουκ πηγαίνει το 1774 στο Παρίσι, από τη Βιέννη, ως προστατευόμενος της Μαρίας Αντουανέτας. Εκεί παρουσιάζει

για πρώτη φορά την *«Ιφιγένεια εν Αυλίδι»*, βασισμένη στην τραγωδία του Ρακίνα, η οποία ήταν με τη σειρά της εμπνευσμένη από το ομώνυμο έργο του Ευριπίδη. Η μεγάλη επιτυχία της Ιφιγένειας στο Παρίσι σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής για το λυρικό θέατρο. Το έργο, δραματουργικά και μουσικά μπροστά από την εποχή του, πλησίασε την αισθητική και τα ιδεώδη του ρομαντισμού. Ο Ρίχαρντ Βάγκνερ, μεγάλος θαυμαστής του Γκλουκ,

παρουσίασε το 1847 μια αναθεωρημένη εκδοχή της όπερας με ελάχιστες νέες προσθήκες.

- 1779 **Iphigenie en Tauride** (*Ιφιγένεια εν Ταύροις*). Το τελευταίο και ίσως καλύτερο έργο του Γκλουκ.
- 1797 **Médeé** (**Μήδεια**) του Λουίτζι Κερουμπίνι. Η μόνη γαλλική όπερα της περιόδου της Επανάστασης που παίζεται τακτικά μέχρι σήμερα και αποτελεί μεγάλη ευκαιρία επίδειξης για σοπράνο, όπως η Μαρία Κάλλας. Το μύθο της Μήδειας ήδη είχαν μελοποιήσει συνθέτες όπως οι: Cavalli (*Giasone* - 1649), Gianettini (*Medea in Atene* -1675), Kusser (*Jason* - 1692), Charpentier (*Médeé* - 1693), Salomon (*Médeé et Jason* -1713), Benda (*Médeé* -1775), Vogel (*La Toison d'or* - 1786).

Ωστόσο, η εποχή που ο Κερουμπίνι έλαβε την πρόσκληση για τη σύνθεσή της ήταν μια εποχή ταραγμένη. Είχε ήδη ξεσπάσει η γαλλική επανάσταση που ο συνθέτης την έζησε από κοντά. Είδε τις σφαγές στους δρόμους, αφουγκράστηκε τα μίσση, το πάθος για ελευθερία, παρακολούθησε τις συγκεντρώσεις του λαού τριγυρνώντας στους δρόμους τις ημέρες του μεγάλου αναβρασμού. Ο συνθέτης στο πρόσωπο της Μήδειας, οραματίστηκε το σύμβολο της ίδιας της επανάστασης, το σύμβολο μιας ανατρεπτικής προσωπικότητας που δε διστάζει να τα βάλει με την εξουσία και στο τέλος να την λυγίσει! Άρχισε αμέσως να δουλεύει πάνω στο λιμπρέτο του Γάλλου ποιητή **Francois Benoit Hoffmann** (1760-1825) εμπνευσμένο από την ομώνυμη τραγωδία του **Pier Corneille** και η πρεμιέρα

του έργου δόθηκε στο Theatre Feydeau στις 13 Μαρτίου 1797 με επιτυχία.

Το 1800 παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Λονδίνο, με κάποιες περικοπές. Το 1854 ο διευθυντής της όπερας του Μονάχου, Franz Lahner συνέθεσε recitativi accompagnati στη θέση των πεζών διαλόγων (parlati). Το έργο με αυτή τη μορφή θριάμβευσε στη Γερμανία. Παρότι ανέβηκε στα μεγαλύτερα θέατρα της Γαλλίας, Γερμανίας, Αυστρίας, Αγγλίας και γνώρισε παντού τεράστια επιτυχία, οι αφάνταστες δυσκολίες του κύριου ρόλου οδήγησαν σιγά σιγά το έργο στη λήθη. Στον εικοστό αιώνα, η *«Μήδεια»* του **Κερουμπίνι** ανέβηκε για πρώτη φορά στις 30 Δεκεμβρίου 1909 - χωρίς επιτυχία- σε παγκόσμια πρεμιέρα στη Σκάλα με την Ester Mazzoleni ως Μήδεια. Έκτοτε εξαφανίσθηκε και πάλι από τα λυρικά θέατρα.

Το 1953 μετά από 44 χρόνια ανέβηκε στο Teatro Comunale της Φλωρεντίας με σοπράνο τη Μαρία Κάλλας, που τραγούδησε το έργο στα ιταλικά. Η επιτυχία ήταν τόση ώστε την ίδια χρονιά η Σκάλα συμπεριέλαβε το έργο εκτάκτως στο πρόγραμμά της. Έκτοτε το έργο επέβαλε προσωπικά η Κάλλας με τις ερμηνείες της στην Ιταλία, Αμερική, Αγγλία και Ελλάδα.

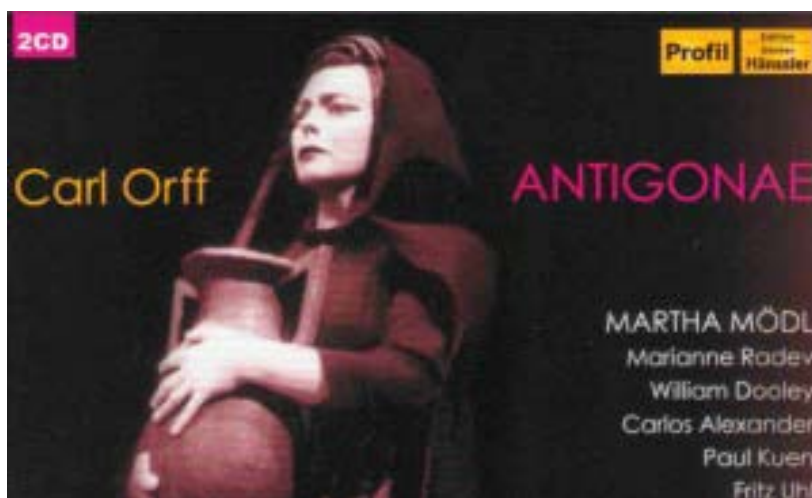

- 1909 Elektra (Ηλέκτρα) του Ρίχαρντ Στράους. Η πρώτη από πολλές συνεργασίες του συνθέτη με τον Ούγκο φον

Χόφμάνσταλ.

- 1949 Carl Orff, Αντιγόνη . Όπερα του C. Orff, βασισμένη στην Αντιγόνη του Σοφοκλή, με την πιστή μετάφραση του Friedrich Hölderlinπου κρατά το πνεύμα της αρχαίας

τραγωδίας. Μεγάλο μέρος της όπερας τραγουδιέται α

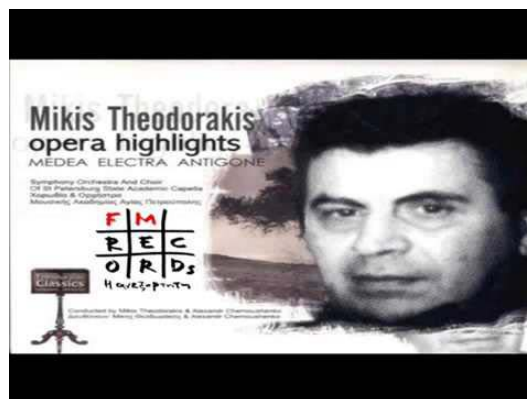
cappella. Τα ψαλμωδικά μέρη στο γρηγοριανό ύφος ενισχύουν την αρχαιότητα του κειμένου.

- 2009 *Antigonae* του Αργεντινού συνθέτη **Carlos Stella** βασισμένη σε αποσπάσματα από το έργο του Σοφοκλή με μετάφραση του Hölderlin.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ ΟΠΕΡΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

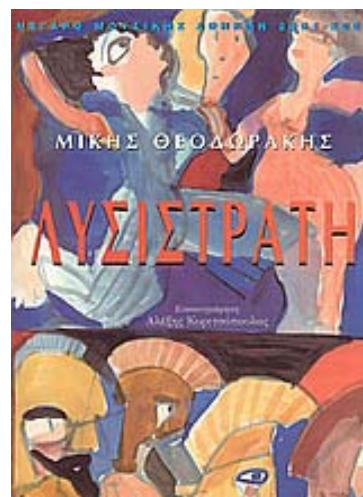
Στην Ελλάδα παίζονταν όπερες ήδη από τον 18ο αιώνα, ενώ Έλληνες συνθέτες γράφουν έργα από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Στην κορυφή, της αισθητικής του προσπάθειας ο Μίκης Θεοδωράκης αποφασίζει να ασχοληθεί με την αρχαία Ελληνική τραγωδία και επιλέγει τέσσερις ηρωίδες, την Μήδεια, την Ηλέκτρα, την Αντιγόνη και την Λυσιστράτη.

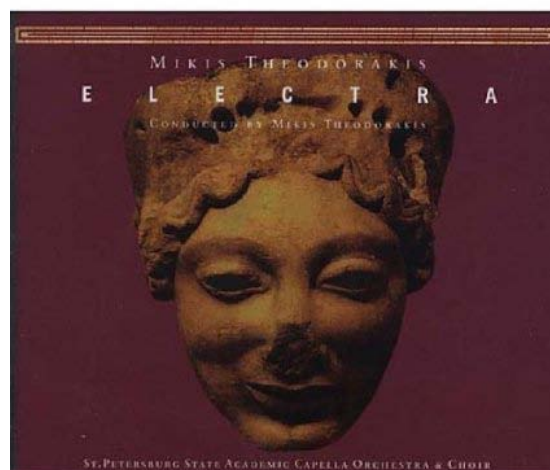
Οι όπερες «Μήδεια, Ηλέκτρα και Αντιγόνη» γράφτηκαν τη δεκαετία του 1990. Μπορείτε να ακούσετε ένα δείγμα κάνοντας κλικ στον ακόλουθο σύνδεσμο: [Theodorakis-Medea's aria](#).

Ήταν ακριβώς στον επιβλητικό χώρο της Arena di Verona, όπου πρωτοπαρουσιάσθηκε το μπαλέτο *Zorba*, όταν ο Μίκης Θεοδωράκης αποφάσισε να γράψει όπερες, μια «*Μήδεια*» προς τιμή του Βέρντι, μια «*Ηλέκτρα*» προς τιμή του Πουτσίνι και μία «*Εκάβη*» προς τιμή του Μπελίνι - τελικά τελευταίο μέρος της τριλογίας αποτέλεσε η «*Αντιγόνη*». Ο Μίκης Θεοδωράκης Ξεκινά την σύνθεση της πρώτης Λυρικής Τραγωδίας (όπερας) στα 1988 και ολοκληρώνει στα 2002 με την Λυρική Κωμωδία (όπερα) «*Λυσιστράτη*».

Ήδη από το 1960 ξεκινάει η επαφή του Μίκη Θεοδωράκη με το αρχαίο Ελληνικό δράμα, όταν έγραψε μουσική για παραστάσεις. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι αυτό, σε ότι αφορά τις όπερές του, αποτελεί βασική πηγή έμπνευσής. Η απόφασή του να συνθέσει όπερες πηγάζει, όπως γράφει ο ίδιος, «...από την ανάγκη μου να εκμεταλλευτώ κυρίως τις δραματικές δυνατότητες που μου προσέφερε η είσοδος των προσώπων, και μάλιστα των τραγικών, στο χώρο των μουσικών μου αναζητήσεων».

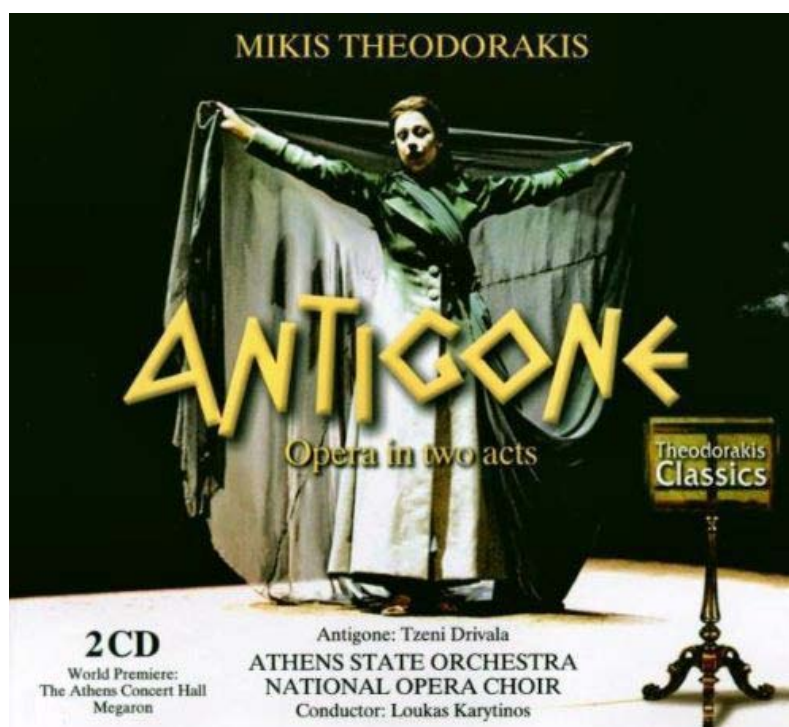
Ο συνθέτης ορίζει το είδος αυτό της σύνθεσής του ως «*Λυρική τραγωδία*», για να το ξεχωρίσει από την όπερα της δυτικής μουσικής. Στα κείμενά του αναφέρει: «*Δεν έβλεπα το λόγο απομονωμένο-αποκομμένο, αλλά*

τον τοποθετούσα μέσα σ' ένα γενικό πλαίσιο που επιδρούσε αποφασιστικά στην τελική διαμόρφωση του μελίσματος-μέλους.....το δικό μου ρετσιτατίβο δεν είχε τα χαρακτηριστικά ούτε της απλής μουσικής απαγγελίας, ούτε της άριας.....επειδή όμως εδώ δεν είχα ηθοποιούς αλλά τραγουδιστές με υψηλές δυνατότητες μουσικής τεχνικής, ήταν φυσικό να οδηγήσω τη μελωδική μου έμπνευση ελεύθερη στους δρόμους που εκείνη οδηγούσε το λόγο....».

Ακολουθώντας την πεποίθηση ότι η τραγωδία οδηγεί στην αυτογνωσία, ο Θεοδωράκης επέλεξε πρώτα τη «Μήδεια» ως «τραγωδία των τραγωδιών» και βυθίστηκε για δύο χρόνια στην όπερά του, προσπαθώντας να μετουσιώσει αυτή την «εποποιία της ανθρώπινης ψυχής» (Από συνέντευξη του συνθέτη με την ευκαιρία της πρώτης παράστασης στο Μπιλμπάο της Ισπανίας το 1991 στο Θέατρο Arriaga, σε μουσική διεύθυνση Λ. Καρυτινού).

Για την όπερα «Αντιγόνη» ο ίδιος ο συνθέτης θεωρεί ότι η αδελφοκτονία του Θηβαϊκού Κύκλου αποτελεί ένα μυθικό θέμα με ιδιαίτερη απήχηση στους Έλληνες που έζησαν και υπέφεραν από τον Εμφύλιο Πόλεμο. Ο Θεοδωράκης σημειώνει ότι από τη στιγμή που ήταν δεκαπέντε χρόνων, ήδη εξοικειωμένος με την αρχαία

μυθολογία, και ζώντας τη φρίκη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου έβλεπε την καταστροφή της Θήβας να επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά, αποκτώντας κάθε φορά και νέες τερατώδεις διαστάσεις . Η πρώτη παράσταση της *«Αντιγόνης»* δόθηκε στις 7 - 11 Οκτωβρίου 1999 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Οι όπερες δωματίου του Γιώργου Κουρουπού *«Πυλάδης και Ιοκάστη»* παρουσιάστηκαν από την Καμεράτα την Τετάρτη 8 Ιουλίου του 2015 στον χώρο της «Πειραιώς 260» στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών. Και τα δύο έργα στηρίζονται σε λιμπρέτα των Γιώργου Χειμωνά και Ιουλίας Ηλιοπούλου, που εστίασαν σε ψυχαναλυτικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις ηρώων του Σοφοκλή αλλά και του Ευριπίδη όπως η Ηλέκτρα και ο Οιδίποδας, φωτισμένες όμως τεθλασμένα μέσα από δορυφορικά πρόσωπα των έργων των μεγάλων τραγικών. Παράλληλα, αποτελούν ύμνο στην πολύμορφη εκφραστικότητα της γυναικείας φωνής, και πρότυπα της μοναδικής ισορροπίας διάνοησης, λυρισμού και αμεσότητας που χαρακτηρίζει το συνθετικό ύφος του Γιώργου Κουρουπού. Οι δύο σύντομες - σχεδόν μονόωρης διάρκειας - δημιουργίες αποτελούν τυπικό δείγμα των ανέμων αναζητήσεων και αναστοχασμών των σύγχρονων Ελλήνων συνθετών γύρω από

την

αρχαιοελληνική κληρονομιά, ιδίως ως πηγή έμπνευσης και προβληματισμού. Ο *«Πυλάδης»*, έργο του 1992, ήταν παραγγελία του Μεγάρου Μουσικής και παρουσιάστηκε στο Μέγαρο την ίδια χρονιά, σε σκηνοθεσία του Διονύση Φωτόπουλου. Η όπερα αναζητά την αληθινή ταυτότητα του μυστηριώδους και σιωπηλού Πυλάδη, του έμπιστου φίλου που κινεί τα νήματα και καθοδηγεί τον Ορέστη και την Ηλέκτρα στο φόνο της ίδιας της μητέρας τους και του εραστή της.

Η *«Ιοκάστη»*, έργο του 2002, ήταν παραγγελία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δελφών και παρουσιάστηκε το καλοκαίρι

της ίδιας χρονιάς στους Δελφούς και στη Βέροια. Η Ιοκάστη, μητέρα, ερωμένη, βασίλισσα, λίγο πριν αποσυρθεί στο παλάτι για να πεθάνει, μέσα από τρεις παραληρηματικούς μονολόγους, αναλογίζεται τη ζωή της, βιώνοντας την πάλη της με το αναπότρεπτο.

Ο Θεόδωρος Στάθης έρχεται το 2011 αιώνα να εμπλουτίσει το ρεπερτόριο της όπερας με την όπερα «*Αντιγόνη*» που εμπνέεται από το ομώνυμο δράμα του Σοφοκλή και την όπερα «*Άλκηστις*» που είναι βασισμένη στην αρχαία τραγωδία του Ευριπίδη. Ο Θεόδωρος Στάθης, χρησιμοποιώντας ως όχημα τις αξίες που πρεσβεύει η «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, τη μεταφέρει στη σύγχρονη εποχή, καθώς παραμένει διαχρονική

και πιο επίκαιρη από ποτέ. Σκηνοθέτης του έργου είναι ο πολυβραβευμένος Νεοϋορκέζος, Lee Breuer, ενώ πρωταγωνιστούν η Νίνα Λοτσάρη (σοπράνο) στο ρόλο της Αντιγόνης, ο Διονύσης Σούρμπης (βαρύτονος) στο ρόλο του Κρέοντα, ο Δημήτρης Καβράκος (μπάσος) στο ρόλο του Τειρεσία, η Ελένη Δάβου, (μεσόφωνος) στο ρόλο της Ισμήνης, ο Κωνσταντίνος Κληρονόμος (τενόρος) στο ρόλο του Αίμωνα και ο Δημήτρης Σιγαλός (τενόρος) στο ρόλο του Φύλακα, Αγγελιοφόρου & Εξάγγελου.

Το λιμπρέτο της Όπερας «*Αλκηστις*» του Στάθη βασίζεται στην αρχαία ομώνυμη ελληνική τραγωδία του Ευριπίδη. Η παρουσίασή της διοργανώθηκε το 2015 από τη μη κερδοσκοπική εταιρία "ΙΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ", με σκοπό τη δημιουργία

ενός ταμείου που θα διατεθεί με διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες και βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, από ειδική για το σκοπό αυτό επιτροπή, σε Έλληνες συνθέτες με σκοπό τη σύνθεση όπερας που θα αντλεί τη θεματολογία της από την Αρχαία Ελληνική Τραγωδία .

Η όπερα «*Προμηθέας*» σε λιμπρέτο του συνθέτη Παναγιώτη Καρούσου είναι βασισμένη στην Τραγωδία του Αισχύλου «*Προμηθέας Δεσμώτης*» σε μετάφραση του Ιωάννη Γρυπάρη. Ο Προμηθέας πρωτοπαρουσιάστηκε στο Μόντρεαλ του Καναδά το 1994 και παιζόταν κατά διαστήματα στα Γαλλικά μέχρι το 2000. Το 2008 ανέβηκε στην Νέα Υόρκη, και στην Ουάσινγκτον, στα Αγγλικά με πρωταγωνιστές από την όπερα της Νέας Υόρκης υπό την διεύθυνση του μαέστρου Grant Gilman. Στην Ελλάδα ο Προμηθέας βρήκε τον ιδανικό ερμηνευτή στο πρόσωπο του Βασίλη Ασημακόπουλου ο οποίος για πρώτη φορά ερμήνευσε τον ρόλο σε συναυλία του Τρίτου Προγράμματος της ΕΡΤ. Ήταν τέτοια η δύναμη της ερμηνείας του που ο δημιουργός του αφιέρωσε την όπερα. Το Μάρτη του 2014 η όπερα ταξιδέψε στην Αμερική με πρωταγωνιστή τον Βασίλη Ασημακόπουλο, όπου παρουσιάστηκε

στο Queens Mamie Fay Auditorium και στον ΟΗΕ στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στο Μανχάταν εκπροσωπώντας την Ελλάδα στην UNESCO.

Ο συνθέτης **Αντώνης Καρατζίκης** παρουσίασε για πρώτη φορά την όπερα του «**Ελένη**» σε λιμπρέτο της **Μαρίας Αθήνη**, το Σάββατο 12 Δεκεμβρίου 2015 στον Φιλολογικό Σύλλογο Παρνασσό. Το λιμπρέτο της Μαρίας Αθήνη είναι βασισμένο στην «Ελένη» του Ευριπίδη. Το λιμπρέτο ακολουθεί την δομή της αρχαίας τραγωδίας (είσοδος, επεισόδια, πάροδος, στάσιμο) αλλά και το ύφος των σκηνών που έχουν κωμικά στοιχεία. Και συνδυάστηκε αρμονικά με την κλασική δομή της όπερας. Η πρωτότυπη προσέγγιση που συνδυάζει το αρχαίο δράμα με την δυτικοευρωπαϊκή μουσική δίνει στο έργο μουσικοπαιδαγωγικό χαρακτήρα. Το έργο φέρει διαχρονικά και επίκαιρα μηνύματα κατά του πολέμου και υπέρ της ελευθερίας και της ισότητας των ανθρώπων. Η όπερα «**Ελένη**» του Καρατζίκη, κάντε κλικ [εδώ](#), παρουσιάστηκε σε παγκόσμια πρώτη εκτέλεση το Σάββατο 12 Δεκεμβρίου του 2015 στον Φιλολογικό Σύλλογο Παρνασσό. Στην παράσταση συμμετείχαν αξιόλογοι λυρικοί τραγουδιστές όπως, Μαριλένα Χρυσοχοΐδη (Ελένη), Γιάννης Κάβουρας (Μενέλαος), Γιώργος Μαθιαδάκης (Θεοκλύμενος), Μαρία Ανδρικοπούλου (Θεονόη), Νικήτας Γκρίτζαλης (Τεύκρος). Το έργο εκτέλεσε η Συμφωνική ορχήστρα ΑΣΟΝ, ενώ συμμετείχαν η Χορωδία του Μετσόβιου Πολυτεχνείου και το Αθηναϊκό Χορωδιακό Σύνολο υπό

τη μουσική διεύθυνση του ίδιου του δημιουργού, Αντώνη
Καρατζίκη.

ΕΛΕΝΗ

Όπερα του Αντώνη Καρατζίκη
Λιμπρέτο: Μαρία Αθήνη

Βασισμένη στο ομότιτλο έργο του Ευριπίδη

Σαββάτο 12 Δεκεμβρίου στις 20.00

Φιλολογικός σύλλογος «Παρνασσός»
(Πλατεία Αγ. Γεωργίου, Καρύτση 8, Αθήνα)

